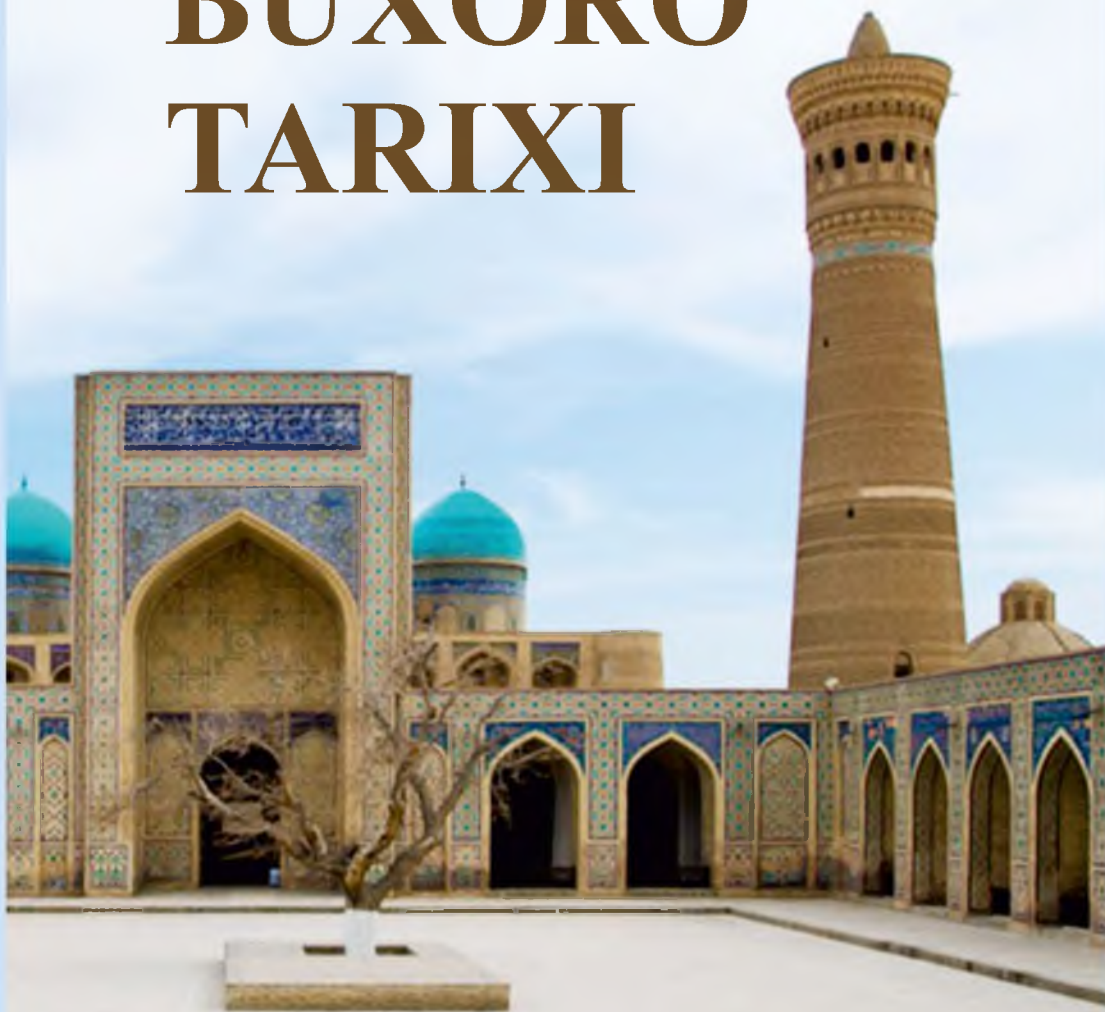

Halim To'raev

BUXORO TARIXI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**Buxoro davlat universiteti
Buxoro tarixi kafedrası**

Halim To‘raev

BUXORO TARIXI

O‘quv qo‘llanma

Ta‘lim yo‘nalishi: 5121000 – Tarix. Buxoro tarixi

**“Durdona” nashriyoti
Buxoro – 2020**

KBK 94(575.146)(075.8)

63.3(50')ya73

T 97

To'raev, Halim.

Buxoro tarixi [Matn] : o'quv qo'llanma / Halim To'raev. - Buxoro :
"Sadridin Salim Buxoriy" Durдона nashriyoti, 2020. - 320 b.

KBK 63.3(50')ya73

Mas'ul muharrir: t.f.d., professor Q.Rajabov

Taqrizchilar:

Tarix fanlari doktori, professor **S.Inoyatov**

Tarix fanlari doktori **R.Almeev**

Tarix fanlari nomzodi **B.Aminov**

Tarix fanlari nomzodi, dotsent **S.Raupov**

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD) **O.Qilichev**

O'quv qo'llanma Buxoroning qadimgi zamonlardan hozirgi kunlargacha bo'lgan tarixi masalalarini o'z ichiga oladi. Buxoro vohasining arxeologik o'rganilishi, vohada joylashgan ko'hna qo'rg'onlar, Buxoroning shahar sifatida shakllanishi, sulolalar hukmronligi davrida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayot va uning turli qirralari xronologik tartibda yoritib berilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma Buxoro davlat universiteti 5121000 – Tarix. Buxoro tarixi ta'lim yo'nalishi talabalari, shuningdek, Buxoro tarixi bilan qiziquvchi tarixchi, muzeyshunos, o'lkashunos, arxivshunos va tadqiqotchilarga mo'ljallangan.

Ushbu o'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020-yil 30-iyundagi 359-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga tavsiya qilindi.

ISBN 978-9943-6571-0-6

SO'ZBOSHI

Buxoro O'zbekistonnig qadimiy madaniy maskanlaridan biri. Uning tarixi, madaniyati O'zbekistonda yashovchi barcha xalqlar o'tmishining bir bo'lagi hisoblanadi. Alohida olingan bir qadimiy hudud o'tmishini O'zbekiston tarixi doirasida maxsus o'rganish O'zbekiston mustaqillikka erishgandan keyin boshlandi.

Buxoro tarixi o'quv kursi hududiy ahamiyatga egaligi bois, tanlov fanlar turkumiga kiritilib, Buxoro davlat universiteti tarix ta'lim yo'nalishida 2005-2006 o'quv yilidan qisqacha tarzda o'qitila boshladi. Bunda asosiy e'tibor Buxoroning umumiy tarixiga emas, ko'proq shahar tarixi, arxeologik tadqiqot natijalari, me'moriy obidalar tarixiga qaratildi. Maxsus adabiyotlarning ozligi, borlarini esa qo'lga kiritish imkoniyatining cheklanganligi, o'quv qo'llanma va darsliklarning yo'qligi talabalarga bu kursni o'zlashtirish uchun qiyinchilik tug'dirardi. Buxoro tarixiga oid ma'lumotlarning turli akademik nashrlar va ilmiy adabiyotlarga sochilib ketganligi muammoni yanada chigillashtirar edi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2018 yil fevralda Buxoro viloyatiga tashrifi Buxoro tarixini maxsus o'qitish borasidagi masalaning ijobiy yechim topishiga yo'l ochdi. Prezidentimiz tomonidan Buxoro davlat universiteti huzurida Buxoro tarixi ta'lim yo'nalishini ochish to'g'risida berilgan topshiriqqa binoan 2018-2019 o'quv yilida Buxoro tarixi ta'lim yo'nalishi tashkil etilib, hozirgi paytda unda talabalar tahsil olmoqda. O'qitilayotgan va o'qitilishi mo'ljallanayotgan maxsus fanlar Buxoro tarixining barcha masalalarini qamrab oladi, chunki yo'nalishning asosiy maqsadi Buxoro tarixi bo'yicha malakali kadrlar tayyorlash. Shuningdek, ushbu yo'nalish gidlar tayyorlash yoki gidlikka yo'naltirish, ularga me'moriy obidalar bo'ylab ekskursiya o'tkazish metodologiyasini o'rgatish vazifasini ham o'z zimmasiga oladi. Zero, me'moriy obida to'g'risida ma'lumot berayotganda obidaning qurilish davridagi ijtimoiy-siyosiy ahvol uning qaysi hukmdor davrida bunyod etilganligi va davrning o'ziga xos jihatlari masalasiga e'tibor qaratish lozim.

Ushbu o'quv qo'llanma Buxoro tarixi ta'lim yo'nalishi I bosqich talabalariga mo'ljallangan. Talabalar keyingi bosqichlarda Buxoro

MUNDARIJA

Soʻzboshi	3
Muqaddima.....	8
1-Modul. Qadimgi va oʻrta asrlarda Buxoro.....	31
1-mavzu: Buxoro vohasining oʻrganilish tarixi	31
2-mavzu: Buxoro vohasi tarixiy geografiyasi	51
3-mavzu: Buxoroda ilk oʻrta asr shaharsozlik madaniyati	60
4-mavzu: Ilk oʻrta asrlarda Buxoro	71
5-mavzu: Somoniylar va Qoraxoniylar davrida.....	83
6-mavzu: XIII-XV asrlarda Buxoro	107
2-Modul. XVI-XXI asrlarda Buxoro	131
7-mavzu: Shayboniylar davrida Buxoro	131
8-mavzu: Ashtarxoniylar davrida Buxoro.....	155
9-mavzu: Mangʻitlar davrida Buxoro.....	180
10-mavzu: Buxoro BXSR va sovetlar davrida.....	215
11-mavzu: Mustaqillik yillarida Buxoro	240
Tarixiy atama va tushunchalarning izohli lugʻati	265
Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati	269
Ilovalar.....	279

Содержание

Предисловие	3
Введение.....	8
1- модуль. Бухара в древности и средневекове	31
1-тема. История изучения Бухарского оазиса.....	31
2-Тема. Историческая география Бухарского оазиса.....	51
3-тема. Раннесредневековое градостроительство в Бухаре.....	60
4-тема. Бухара в раннем средневекове.....	71
5-тема. Бухара в период Саманидов и Караханидов	83
6-тема. Бухара в XIII-XV веках	107
2-модуль. Бухара в XVI-XXI веках.....	131
7-тема. Бухара при шейбанидах.....	131
8-тема. Бухара при аштарханидах	155
9-тема. Бухара при мангитах.....	180
10-тема. Бухара в период БНСР и советской власти.....	215
11-тема. Бухара в годы Независимости	240
Толковый словарь исторических терминов и понятий.....	265
Исползованная литература.....	269
Приложения	279

Halim To'raev

BUXORO TARIXI

O'quv qo'llanma

Muharrir:

G`Murodov

Texnik muharrir:

G.Samiyeva

Musahhah:

A.Qalandarov

Sahifalovchi:

M.Ortiqova

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original-maketdan bosishga ruxsat etildi: 22.07.2020. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog`ozi. Bosma tobog`i 20,0. Adadi 100. Buyurtma №98.

Buxoro viloyat Matbuot va axborot boshqarmasi
“Durdona” nashriyoti: Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko`chasi, 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

“Sadriddin Salim Buxoriy” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko`chasi, 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45

ISBN 978-9943-6571-0-6

9 789943 657106